

TRST torek 16. novembra 1948

Spedizione in abbon. postale Štev. 267 (1052)
 Bolnina plačana v gotovini

GORIŠKI DNEVNIK

PODRUŽNICA UREDNIŠTVA IN UPRAVE PRIMORSKEGA DNEVNIKA V GORICI - SVETOGRSKA ULICA 42 - TEL. 749

Po otvoritveni seji občinskega sveta

Zastopnik KPI predlaga, naj bi se tudi Slovenci v bodoče posluževali jezika, ki smo se ga naučili v 30-letnem suženjstvu

Goriška javnost je še pod vtisom sobotne otvoritvene seje nove občinskega sveta, na kateri so bili izvoljeni župan in svetniki. Na sam potek tega prvega življenjskega zasedanja se ne mislimo več vrniti, ker so precej na široko spregovorili nedeljski listi. Ne moremo pa kar tako molče mimo presenečenja in mučnega vtisa, ki ga je vzbudil med našim ljudstvom nastop zastopnika KPI tovariša Puštanca na tej seji. Dovolj je povedano že s tem, da si je omenjeni tovarš zasluzil polno priznanje listov ali Lunedi.

Sicer smo vedeli, da bo nastal trup, življenjski in moten, čim bodo zastopniki DFS spregovorili v slovenskem jeziku. Saj je zato stvarčeno zasedla vse prostor, namenjen publiki, organizirana elita sovinitov. Pričakovano smo tudi, da bodo italijanski desničarski svetniki reagirali, kakor je prav po ednokratnosti in ekščanskosti reagiral dr. Bareš. Toda naš svetovalec tov. Paglavac je le nadaljeval in zaključil svoj govor v slovenski, ki je naravnost jezikovno slovenskih volivcev in enakopravnih občanov.

Kar se tiče predsednika zasedanja, dr. Barešja, ki je obenem vodja goriških demokratiziranih in prave, mislimo, da bi storil večjo uslugo svoji stranki in stvari demokratizacije, ako bi se vzdržal nemestnih farizejskih nasvetov o slepenem vedenju in političnem taktu staremu slovenskemu svetniku, ki ima še enkrat toliko let življenja in izkušenj za seboj kakor jih ima onorevole. V svoji vlogi predsednika bi moral prekriti nekulturne razgrajanje, nasele poslane, da s posviki, življenjski in neprestanim rogovljenjem izkazuje svoja demokratična čustva in civilizacijsko do izvoljenih slovenskih zastopnikov. Toda onorevole se za vse to ni zmenil.

A vse presenečenje ni še v tem. Saj smo vedeli, s kom se merimo. Nepričakovano klotufo smo prejeli od zastopnika KPI, ki se je edini od italijanskih zastopnikov in slovenscem odsvetoval govoriti v slovenskem jeziku. Spomnil nas je, da smo bili čisti trideset let sužnji, ki smo se morali govoriti v italijanski in zato naj se ne bi tej navadi odpovedali na sebi občinskega sveta. Hvala lepa, tovarš, če tako pojmuje pomoč na podporo narodni manjšini! Vprašamo vas ali je tudi to v skladu z valnim internacionalizmom, s katerim se ponasate, kadar nam očitane nacionalizem. Prepričani smo, da tega niso pričakovali od vas predvsem oni Slovenci, ki so za vas vedeli svoje glasove, in tako tudi nam zaupali skrb za življenje naših narodnih pravic, kakor sta ravno naš jezik in kultura. Celo Italijani so osupnili, ker jih je Puštanec prehitel, saj bi vendar njegova gesta bolj pristajala svetovalec drugih strank, ki imajo že v samem programu boj proti Slovincem in se kljub temu niso izrazili proti.

Naj še bo, kakor hoče, ugovoriti moramo, da če je šlo na tej prvi seji za uveljavljanje nekaj prvotnih, so se zastopniki Demokratizacije fronte Slovencev uveljavili proti vsem zaprekam nestrpnosti in sistematičnemu bojkotu. Zelimoj, da bi prav tako odločno vztrajali v bodoče, ko se bodo pojavili na pozorni drugi važni problemi gospodarskega, upravnega in kulturnega značaja. Častno smo prebrili prvi del. To nam je v pobudo, da bomo znali močito braniti svoje občinske pravice, kadar koli bo treba. Za to so nam jamstvo naši izvoljeni zastopniki, ki so smelo prešli na remena breme nalog v upravi naše občine. Mislimo pa, da bo le v korist skupnosti, ako bodo na napredujo zastopniki in občinski svetniki bolj dostopni našim naravnim težnjam in potrebam in ako se bodo privajali ravnanju z nami

korektno in demokratično ter tako dali boljši vzgled neodgovornim in neciviliziranim nestrpnim.

Občni zbor nabavno-prodajne zadruge ob polni udeležbi članov

V nedeljo 14. t. m. je bil v Stan-drežu izredni občni zbor Goriške nabavno-prodajne zadruge, ki ima za seboj že več kot leto dni delovanja. Nepričakovano velika udeležba članov je bila led dokaz aktivnosti in njih zanimanja za poslovanje zadruge, ki si kljub tolikim težavam in zaprekam uspešno utirja pot v vedno bolj popolno in organizirano ustanovo in katere koristni gredo zadrugnikom.

Občni zbor je bil v glavnem sklican zato, da so se udeležili nekatere spremembe v pravilih v skladu z novimi zadrugnimi zakoni. Med slučajnostmi se je razvila živahna razprava. Mnogi člani so se oglašili z opombami, nasveti in predlogi upravnemu odboru, ki je na vse dal jasne in odgovorljive odgovore. Med drugim je bil sprejet vane sklep, da se uvede med članstvom notranje posojilo, ki naj pri-pomore k izboljšanju in opremljenosti obstoječih poslovalnic in po možnosti M otvoritvi novih.

Medladi, a že dobro preizkušeni goriški zadrugi želimo na njeni delovni poti obilo uspeha.

Novi operativni okrožni izvršilni odbor

V zvezi z razvojem ljudske oblasti v Istrskem okrožju, ki je dala zemljo kmetom, zagotovila našim delavcem zaposilost in odpravila nepismenost, je načela tudi vprašanje nadaljnjega razvoja in utrditve ljudske oblasti in gospodarstva. Zato je bil na tem zasedanju izvoljen tudi novi izvršilni OLO. Novi odbor je zelo razširjen tudi številčno. To je bilo potrebno prav v zvezi z velikim razvojem ljudske oblasti.

V novi razširjeni odbor so bili izvoljeni naslednji tovariši:

Predsednik:
Beltram Julij - Janko,
podpredsednik:
Buit Ivan, Gurjan Anton,
tajnik:
Laurenti Eugenio,
član:
Kralj Franc - Petek, Fili Janko, Kr. Kovčič Stanko, Goričano, Pavlič Peter, Gola Srečo, dr. Hlavaty Robert, Kolenc Cromis, Herkov Danilo, Petrolio Bortolomeo, Medizza Ermilno, Bordon Karlo, Maraspin Giorgio, Costi Vittorio, Hudales Alojz, Marzari Ottavia, Zechina Augusto, Vovk Anton.
Vsi so bili izvoljeni soglasno.

Prav tako je skupščina sprejela ostavko dr. Pakovića na mesto okrožnega sodnika, ker se preseli v drugo državo. Izvoljena sta bila tudi dva nova sodnika, prisidnika v višje okrožje, na sodišče, na mesta, ki so ostala nezasedena, in pet sodnikov prisidnikov v okrožno sodišče iz istih vrstov.

Skupščina je sprejela in odobrila tudi več odlokov zelo velike važnosti. Besedilo teh bomo prinesli v prihodnjih številkah.

Poročilo tovariša Beltrama in pred-

Portorož

Nove otroške vrtarnice. Dne 12. tega meseca so v Portorožu zaključili tečaj za otroške vrtarice, ki je trajal tri in pol meseca. Posejale je dvanaest tovarišic. Kot pred izobrazbo so po večini imele le osnovno šolo in se to v italijanskem učenem jeziku, a so se z ljubeznijo in vztrajno pridnostjo lotile učenja. Najbolj težka izmed vseh predmetov jim je bila slovensčina, vendar so dovršile tečaj s prav dobrim uspehom. Ene izmed teh, Marija Velikonja pa je celo odličnjakinja.

Okrožni APZ jim je za nagrado naklonil študijsko potovanje v Ljubljano, kjer si bodo ogledale domove igre in dela in otroških jastri ter bodo tam tudi hospitalne. Obiskale bodo Dom igre in delo na Bleiweisovi cesti, v Mostah in na Prulah. Na povratku v STO si bodo sploh ogledale Postojnsko jamo. Spremljala jih bo tov. Nada Mušičeva, ki je bila upraviteljica tečajne vrtarice in dekletom vzorna voditeljica.

Nove vrtarice bodo v najkrajšem času nastopile službo.

K. E.

Čitajte in širite Primorski dnevnik!

MALI JOHN JADRAN

1. V oficirski menzi je vse omizje območniko kakor na ukaz. Nekaterim so obvisle v zraku roke, a skodelicami čaja, drugi so odložili pipe in strelski priprtimi ustnicami gledali, spet drugi so zamejnili v prede in čudno kremšlji obraz.

Dobrodušni kuhar Beppo je še vedno stal med vrati. Se nikdar v življenju ni zdel samemu sebi tako imeniten. Čeprav je s svojo novico slabo presenetil omizje, je vendar imel prijeten občutek, da je vsaj enkrat stopil iz svoje večne zapostavitosti in pritočil nas napeto pozornost tolikih imenitnih ljudi.

Dvanajsti oficirjev je brez besede strelno vanj.

Dobrodušni kuhar Beppo je še dodal, kakor bi hotel pomiriti preveliko začudenje:

«Gospod poročnik Morrison je takoj, ko je to opazil, planil v jeep in se odpeljal. Zakel se je, da ga mora najti, pa čeprav mora obvesti vse Neapeli. Upajmo, da ga bo kje izsledil. Čudno pa mi ne zdi, da ga do zajtrka še ni našli».

Nato se je okrenil in odšel, pri čem je temperamento razveljavil.

«Zal mi je zanj», je povzel francoski oficir. «Bil je dečko na mestu. Mlad sicer, komaj sedemnajstleten, a tako živa, dozneta in preta. V nekaj dneh je bil bolj spreten kot kak mornariški streljalec. Škoda, da mu je zdaj, prav pred koncem vojne, prišlo kaj takega na misel. Sploh se zadnje čase opazja neko skoraj množično dezertiranje Jugoslovancev, kajne, mister Trelavny?»

«Odkar smo v Italiji», je odgovoril major, ki je kot visoki oficir pri vojaški policiji vodil evidenco nad tujci, angažiranimi v zavajniški vojski, eto se pravi, do konca leta 1944 je bilo na svem območju Neapla nad tri sto primerov. Vsi Jugoslovanci hite v domovino. Kdor se ne more odkriti naše vojske, predprijeti ali se mu muči, kratkoročno pobegne. Seveda, zasledovati bi jih morali in uporabiti proti njim vojaški zakon, kajti formalno so dezertirali. Toda kdo bi jih smatral za borke. Na lastno zemljo se gredo boriti. In morda gredo nevede v smrt, posebno ti fanti iz Venezije, Guile, ki so jih Italijani komaj šestnajstletne internirali. Kajti kdaj more priti, da bo vojske konec prav te dni».

S tem je bil razgovor o pobegnem jugoslovanskem streljalcu zaključen. Oficirji so povzeli zadnji stavek majorja Trelavnyja in začeli debatirati o zadnjih vesteh z bojišč. Vmes so gili čaj.

Kadili, brali jutranji časopis, skratka, po kratkem razburjenju prešli v običajno, topo, poslovno razpoloženje tolikih vojaških ur. Kdo bi se zmenil za pobež mladega streljalec v dneh, ko Evropa izgoreva v zadnjem strohovitem plamenu, ko ruski topovi že ob-streljujejo Berlin, ko dan na dan prihajajo od Apeninov vlaki ranjenjcev? Človek je otopel za vse že drugače pretresljivejša doživljenja. Od vse širke stvarnosti, ki bi utegnila pritegniti nase človeka, je sedaj važen le binom življenja-smrta ali niti to ne. Vse drugo je odveč. Življenje se je brutalno ponostavilo, sicer tako trane vese krvi so oslabele, narava je brez barv in lepote. Noben nemški vojak se ni začel zemljepisnim čarom finke pokrajine, noben Novozelandski ni občudoval Via della Fortuna v Pompejih. Zemlja je prazna kakor puščava, postala je torišče prokletstva.

Oficirji so pozajtrkovali in drug za drugim odhajali. Kuhar Beppo se je vse potek sukal po obednici in pospravljal z mize. Videlo se mu je, da se zaveda, da je danes ostal sam in da bo moral opraviti tudi streljaške posle. Major Trelavny, ki je zadnji odhajal iz jedilnice, ga je skušal sočutno opogumiti:

«Uboji Beppo, danes si prepričan sam sebi, je rekel, nadejaj se pas s pištolo, zaprti v belem platenem tulcu, a takoj me obvesti, čim se vrne poročnik Morrison. Zanima me, ali je prišel na sled tistemu nepridipravu. Ali nam misliš tudi ti pobegniti?»

Kuhar Beppo se je zadovoljeval smehljaj, vesel zaradi majorjeve prijaznosti. Obstal je pred njim, z obema rokama obloženima s krožniki in skodelicami, in je s približkom očiščeno v obeh zrakih mežljasto izsejal:

«Era un buon amico, Giovanni. Nato je vdan razvelikel tolsti obraz, češ «Non c'è che farei», se rahlo poklonil majorju in z urnim okretom izginil skozi vrata.

2.

V lučnuzni sobi štirinadstropne vile je bilo tisto tvoj kakor po navadi vse do pičice pospravljen kakor sučan obisk. Parket se je žametno blešal, na trinošni orehovi mizici, pogrnjeni s čipkastim prtom, je dišal šopek razvelikel potonik, usa soka je izžarevala neko čisto svežino kakor živo mlado bitje. Skozi odprta okna in skozi dolgo, voljno gardino, spuščeno nad vhodom na balkon, je valovalo mlačno ozračje prvih aprilskih dni.

Mlad oficir je ležal vznak na odeji pospravljenih postelje.

Ležal je obleden, čepico je bil položil na stolič, noge so mu visle čez rob postelje, roke pa je držal podvite pod glavo. Od časa do časa si je z robcem otrpl pot z obraza, glasno izdihaval skozi napeta usta in za nekaj hipov zaprl oči. Očitno je bil obvesti, čim se vrne poročnik Morrison. Zanima me, ali je prišel na sled tistemu nepridipravu. Ali nam misliš tudi ti pobegniti?»

Kuhar Beppo se je zadovoljeval smehljaj, vesel zaradi majorjeve prijaznosti. Obstal je pred njim, z obema rokama obloženima s krožniki in skodelicami, in je s približkom očiščeno v obeh zrakih mežljasto izsejal:

«Era un buon amico, Giovanni. Nato je vdan razvelikel tolsti obraz, češ «Non c'è che farei», se rahlo poklonil majorju in z urnim okretom izginil skozi vrata.

3.

V lučnuzni sobi štirinadstropne vile je bilo tisto tvoj kakor po navadi vse do pičice pospravljen kakor sučan obisk. Parket se je žametno blešal, na trinošni orehovi mizici, pogrnjeni s čipkastim prtom, je dišal šopek razvelikel potonik, usa soka je izžarevala neko čisto svežino kakor živo mlado bitje. Skozi odprta okna in skozi dolgo, voljno gardino, spuščeno nad vhodom na balkon, je valovalo mlačno ozračje prvih aprilskih dni.

Mlad oficir je ležal vznak na odeji pospravljenih postelje.

Ležal je obleden, čepico je bil položil na stolič, noge so mu visle čez rob postelje, roke pa je držal podvite pod glavo. Od časa do časa si je z robcem otrpl pot z obraza, glasno izdihaval skozi napeta usta in za nekaj hipov zaprl oči. Očitno je bil obvesti, čim se vrne poročnik Morrison. Zanima me, ali je prišel na sled tistemu nepridipravu. Ali nam misliš tudi ti pobegniti?»

Kuhar Beppo se je zadovoljeval smehljaj, vesel zaradi majorjeve prijaznosti. Obstal je pred njim, z obema rokama obloženima s krožniki in skodelicami, in je s približkom očiščeno v obeh zrakih mežljasto izsejal:

«Era un buon amico, Giovanni. Nato je vdan razvelikel tolsti obraz, češ «Non c'è che farei», se rahlo poklonil majorju in z urnim okretom izginil skozi vrata.

4.

V lučnuzni sobi štirinadstropne vile je bilo tisto tvoj kakor po navadi vse do pičice pospravljen kakor sučan obisk. Parket se je žametno blešal, na trinošni orehovi mizici, pogrnjeni s čipkastim prtom, je dišal šopek razvelikel potonik, usa soka je izžarevala neko čisto svežino kakor živo mlado bitje. Skozi odprta okna in skozi dolgo, voljno gardino, spuščeno nad vhodom na balkon, je valovalo mlačno ozračje prvih aprilskih dni.

Mlad oficir je ležal vznak na odeji pospravljenih postelje.

Ležal je obleden, čepico je bil položil na stolič, noge so mu visle čez rob postelje, roke pa je držal podvite pod glavo. Od časa do časa si je z robcem otrpl pot z obraza, glasno izdihaval skozi napeta usta in za nekaj hipov zaprl oči. Očitno je bil obvesti, čim se vrne poročnik Morrison. Zanima me, ali je prišel na sled tistemu nepridipravu. Ali nam misliš tudi ti pobegniti?»

Kuhar Beppo se je zadovoljeval smehljaj, vesel zaradi majorjeve prijaznosti. Obstal je pred njim, z obema rokama obloženima s krožniki in skodelicami, in je s približkom očiščeno v obeh zrakih mežljasto izsejal:

«Era un buon amico, Giovanni. Nato je vdan razvelikel tolsti obraz, češ «Non c'è che farei», se rahlo poklonil majorju in z urnim okretom izginil skozi vrata.

5.

V lučnuzni sobi štirinadstropne vile je bilo tisto tvoj kakor po navadi vse do pičice pospravljen kakor sučan obisk. Parket se je žametno blešal, na trinošni orehovi mizici, pogrnjeni s čipkastim prtom, je dišal šopek razvelikel potonik, usa soka je izžarevala neko čisto svežino kakor živo mlado bitje. Skozi odprta okna in skozi dolgo, voljno gardino, spuščeno nad vhodom na balkon, je valovalo mlačno ozračje prvih aprilskih dni.

Mlad oficir je ležal vznak na odeji pospravljenih postelje.

Ležal je obleden, čepico je bil položil na stolič, noge so mu visle čez rob postelje, roke pa je držal podvite pod glavo. Od časa do časa si je z robcem otrpl pot z obraza, glasno izdihaval skozi napeta usta in za nekaj hipov zaprl oči. Očitno je bil obvesti, čim se vrne poročnik Morrison. Zanima me, ali je prišel na sled tistemu nepridipravu. Ali nam misliš tudi ti pobegniti?»

Kuhar Beppo se je zadovoljeval smehljaj, vesel zaradi majorjeve prijaznosti. Obstal je pred njim, z obema rokama obloženima s krožniki in skodelicami, in je s približkom očiščeno v obeh zrakih mežljasto izsejal:

«Era un buon amico, Giovanni. Nato je vdan razvelikel tolsti obraz, češ «Non c'è che farei», se rahlo poklonil majorju in z urnim okretom izginil skozi vrata.

6.

V lučnuzni sobi štirinadstropne vile je bilo tisto tvoj kakor po navadi vse do pičice pospravljen kakor sučan obisk. Parket se je žametno blešal, na trinošni orehovi mizici, pogrnjeni s čipkastim prtom, je dišal šopek razvelikel potonik, usa soka je izžarevala neko čisto svežino kakor živo mlado bitje. Skozi odprta okna in skozi dolgo, voljno gardino, spuščeno nad vhodom na balkon, je valovalo mlačno ozračje prvih aprilskih dni.

Mlad oficir je ležal vznak na odeji pospravljenih postelje.

Ležal je obleden, čepico je bil položil na stolič, noge so mu visle čez rob postelje, roke pa je držal podvite pod glavo. Od časa do časa si je z robcem otrpl pot z obraza, glasno izdihaval skozi napeta usta in za nekaj hipov zaprl oči. Očitno je bil obvesti, čim se vrne poročnik Morrison. Zanima me, ali je prišel na sled tistemu nepridipravu. Ali nam misliš tudi ti pobegniti?»

Kuhar Beppo se je zadovoljeval smehljaj, vesel zaradi majorjeve prijaznosti. Obstal je pred njim, z obema rokama obloženima s krožniki in skodelicami, in je s približkom očiščeno v obeh zrakih mežljasto izsejal:

«Era un buon amico, Giovanni. Nato je vdan razvelikel tolsti obraz, češ «Non c'è che farei», se rahlo poklonil majorju in z urnim okretom izginil skozi vrata.

7.

V lučnuzni sobi štirinadstropne vile je bilo tisto tvoj kakor po navadi vse do pičice pospravljen kakor sučan obisk. Parket se je žametno blešal, na trinošni orehovi mizici, pogrnjeni s čipkastim prtom, je dišal šopek razvelikel potonik, usa soka je izžarevala neko čisto svežino kakor živo mlado bitje. Skozi odprta okna in skozi dolgo, voljno gardino, spuščeno nad vhodom na balkon, je valovalo mlačno ozračje prvih aprilskih dni.

Mlad oficir je ležal vznak na odeji pospravljenih postelje.

Ležal je obleden, čepico je bil položil na stolič, noge so mu visle čez rob postelje, roke pa je držal podvite pod glavo. Od časa do časa si je z robcem otrpl pot z obraza, glasno izdihaval skozi napeta usta in za nekaj hipov zaprl oči. Očitno je bil obvesti, čim se vrne poročnik Morrison. Zanima me, ali je prišel na sled tistemu nepridipravu. Ali nam misliš tudi ti pobegniti?»

Kuhar Beppo se je zadovoljeval smehljaj, vesel zaradi majorjeve prijaznosti. Obstal je pred njim, z obema rokama obloženima s krožniki in skodelicami, in je s približkom očiščeno v obeh zrakih mežljasto izsejal:

«Era un buon amico, Giovanni. Nato je vdan razvelikel tolsti obraz, češ «Non c'è che farei», se rahlo poklonil majorju in z urnim okretom izginil skozi vrata.

8.

V lučnuzni sobi štirinadstropne vile je bilo tisto tvoj kakor po navadi vse do pičice pospravljen kakor sučan obisk. Parket se je žametno blešal, na trinošni orehovi mizici, pogrnjeni s čipkastim prtom, je dišal šopek razvelikel potonik, usa soka je izžarevala neko čisto svežino kakor živo mlado bitje. Skozi odprta okna in skozi dolgo, voljno gardino, spuščeno nad vhodom na balkon, je valovalo mlačno ozračje prvih aprilskih dni.

Mlad oficir je ležal vznak na odeji pospravljenih postelje.

Ležal je obleden, čepico je bil položil na stolič, noge so mu visle čez rob postelje, roke pa je držal podvite pod glavo. Od časa do časa si je z robcem otrpl pot z obraza, glasno izdihaval skozi napeta usta in za nekaj hipov zaprl oči. Očitno je bil obvesti, čim se vrne poročnik Morrison. Zanima me, ali je prišel na sled tistemu nepridipravu. Ali nam misliš tudi ti pobegniti?»

Kuhar Beppo se je zadovoljeval smehljaj, vesel zaradi majorjeve prijaznosti. Obstal je pred njim, z obema rokama obloženima s krožniki in skodelicami, in je s približkom očiščeno v obeh zrakih mežljasto izsejal:

«Era un buon amico, Giovanni. Nato je vdan razvelikel tolsti obraz, češ «Non c'è che farei», se rahlo poklonil majorju in z urnim okretom izginil skozi vrata.

9.

V lučnuzni sobi štirinadstropne vile je bilo tisto tvoj kakor po navadi vse do pičice pospravljen kakor sučan obisk. Parket se je žametno blešal, na trinošni orehovi mizici, pogrnjeni s čipkastim prtom, je dišal šopek razvelikel potonik, usa soka je izžarevala neko čisto svežino kakor živo mlado bitje. Skozi odprta okna in skozi dolgo, voljno gardino, spuščeno nad vhodom na balkon, je valovalo mlačno ozračje prvih aprilskih dni.

Mlad oficir je ležal vznak na odeji pospravljenih postelje.

Ležal je obleden, čepico je bil položil na stolič, noge so mu visle čez rob postelje, roke pa je držal podvite pod glavo. Od časa do časa si je z robcem otrpl pot z obraza, glasno izdihaval skozi napeta usta in za nekaj hipov zaprl oči. Očitno je bil obvesti, čim se vrne poročnik Morrison. Zanima me, ali je prišel na sled tistemu nepridipravu. Ali nam misliš tudi ti pobegniti?»

Kuhar Beppo se je zadovoljeval smehljaj, vesel zaradi majorjeve prijaznosti. Obstal je pred njim, z obema rokama obloženima s krožniki in skodelicami, in je s približkom očiščeno v obeh zrakih mežljasto izsejal:

«Era un buon amico, Giovanni. Nato je vdan razvelikel tolsti obraz, češ «Non c'è che farei», se rahlo poklonil majorju in z urnim okretom izginil skozi vrata.

10.

V lučnuzni sobi štirinadstropne vile je bilo tisto tvoj kakor po navadi vse do pičice pospravljen kakor sučan obisk. Parket se je žametno blešal, na trinošni orehovi mizici, pogrnjeni s čipkastim prtom, je dišal šopek razvelikel potonik, usa soka je izžarevala neko čisto svežino kakor živo mlado bitje. Skozi odprta okna in skozi dolgo, voljno gardino, spuščeno nad vhodom na balkon, je valovalo mlačno ozračje prvih aprilskih dni.

Mlad oficir je ležal vznak na odeji pospravljenih postelje.

Ležal je obleden, čepico je bil položil na stolič, noge so mu visle čez rob postelje, roke pa je držal podvite pod glavo. Od časa do časa si je z robcem otrpl pot z obraza, glasno izdihaval skozi napeta usta in za nekaj hipov zaprl oči. Očitno je bil obvesti, čim se vrne poročnik Morrison. Zanima me, ali je prišel na sled tistemu nepridipravu. Ali nam misliš tudi ti pobegniti?»

Kuhar Beppo se je zadovoljeval smehljaj, vesel zaradi majorjeve prijaznosti. Obstal je pred njim, z obema rokama obloženima s krožniki in skodelicami, in je s približkom očiščeno v obeh zrakih mežljasto izsejal:

«Era un buon amico, Giovanni. Nato je vdan razvelikel tolsti obraz, češ «Non c'è che farei», se rahlo poklonil majorju in z urnim okretom izginil skozi vrata.

11.

V lučnuzni sobi štirinadstropne vile je bilo tisto tvoj kakor po navadi vse do pičice pospravljen kakor sučan obisk. Parket se je žametno blešal, na trinošni orehovi mizici, pogrnjeni s čipkastim prtom, je dišal šopek razvelikel potonik, usa soka je izžarevala neko čisto svežino kakor živo mlado bitje. Skozi odprta okna in skozi dolgo, voljno gardino, spuščeno nad vhodom na balkon, je valovalo mlačno ozračje prvih aprilskih dni.

Mlad oficir je ležal vznak na odeji pospravljenih postelje.

Ležal je obleden, čepico je bil položil na stolič, noge so mu visle čez rob postelje, roke pa je držal podvite pod glavo. Od časa do časa si je z robcem otrpl pot z obraza, glasno izdihaval skozi napeta usta in za nekaj hipov zaprl oči. Očitno je bil obvesti, čim se vrne poročnik Morrison. Zanima me, ali je prišel na sled tistemu nepridipravu. Ali nam misliš tudi ti pobegniti?»

Kuhar Beppo se je zadovoljeval smehljaj, vesel zaradi majorjeve prijaznosti. Obstal je pred njim, z obema rokama obloženima s krožniki in skodelicami, in je s približkom očiščeno v obeh zrakih mežljasto izsejal:

«Era un buon amico, Giovanni. Nato je vdan razvelikel tolsti obraz, češ «Non c'è che farei», se rahlo poklonil majorju in z urnim okretom izginil skozi vrata.

12.

V lučnuzni sobi štirinadstropne vile je bilo tisto tvoj kakor po navadi vse do pičice pospravljen kakor sučan obisk. Parket se je žametno blešal, na trinošni orehovi mizici, pogrnjeni s čipkastim prtom, je dišal šopek razvelikel potonik, usa soka je izžarevala neko čisto svežino kakor živo mlado bitje. Skozi odprta okna in skozi dolgo, voljno gardino, spuščeno nad vhodom na balkon, je valovalo mlačno ozračje prvih aprilskih dni.

Mlad oficir je ležal vznak na odeji pospravljenih postelje.

Ležal je obleden, čepico je bil položil na stolič, noge so mu visle čez rob postelje, roke pa je držal podvite pod glavo. Od časa do časa si je z robcem otrpl pot z obraza, glasno izdihaval skozi napeta usta in za nekaj hipov zaprl oči. Očitno je bil obvesti, čim se vrne poročnik Morrison. Zanima me, ali je prišel na sled tistemu nepridipravu. Ali nam misliš tudi ti pobegniti?»

Kuhar Beppo se je zadovoljeval smehljaj, vesel zaradi majorjeve prijaznosti. Obstal je pred njim, z obema rokama obloženima s krožniki in skodelicami, in je s približkom očiščeno v obeh zrakih mežljasto izsejal:

«Era un buon amico, Giovanni. Nato je vdan razvelikel tolsti obraz, češ «Non c'è che farei», se rahlo poklonil majorju in z urnim okretom izginil skozi vrata.

13.

V lučnuzni sobi štirinadstropne vile je bilo tisto tvoj kakor po navadi vse do pičice pospravljen kakor sučan obisk. Parket se je žametno blešal, na trinošni orehovi mizici, pogrnjeni s čipkastim prtom, je dišal šopek razvelikel potonik, usa soka je izžarevala neko čisto svežino kakor živo mlado bitje. Skozi odprta okna in skozi dolgo, voljno gardino, spuščeno nad vhodom na balkon, je valovalo mlačno ozračje prvih aprilskih dni.

Mlad oficir je ležal vznak na odeji pospravljenih postelje.

Ležal je obleden, čepico je bil položil na stolič, noge so mu visle čez rob postelje, roke pa je držal podvite pod glavo. Od časa do časa si je z robcem otrpl pot z obraza, glasno izdihaval skozi napeta usta in za nekaj hipov zaprl oči. Očitno je bil obvesti, čim se vrne poročnik Morrison. Zanima me, ali je prišel na sled tistemu nepridipravu. Ali nam misliš tudi ti pobegniti?»

Kuhar Beppo se je zadovoljeval smehljaj, vesel zaradi majorjeve prijaznosti. Obstal je pred njim, z obema rokama obloženima s krožniki in skodelicami, in je s približkom očiščeno v obeh zrakih mežljasto izsejal:

«Era un buon amico, Giovanni. Nato je vdan razvelikel tolsti obraz, češ «Non c'è che farei», se rahlo poklonil majorju in z urnim okretom izginil skozi vrata.

14.

V lučnuzni sobi štirinadstropne vile je bilo tisto tvoj kakor po navadi vse do pičice pospravljen kakor sučan obisk. Parket se je žametno blešal, na trinošni orehovi mizici, pogrnjeni s čipkastim prtom, je dišal šopek razvelikel potonik, usa soka je izžarevala neko čisto svežino kakor živo mlado bitje. Skozi odprta okna in skozi dolgo, voljno gardino, spuščeno nad vhodom na balkon, je valovalo mlačno ozračje prvih aprilskih dni.

Mlad oficir je ležal vznak na odeji pospravljenih postelje.

Ležal je obleden, čepico je bil položil na stolič, noge so mu visle čez rob postelje, roke pa je držal podvite pod glavo. Od časa do časa si je z robcem otrpl pot z obraza, glasno izdihaval skozi napeta usta in za nekaj hipov zaprl oči. Očitno je bil obvesti, čim se vrne poročnik Morrison. Zanima me, ali je prišel na sled tistemu nepridipravu. Ali nam misliš tudi ti pobegniti?»

Kuhar Beppo se je zadovoljeval smehljaj, vesel zaradi majorjeve prijaznosti. Obstal je pred njim, z obema rokama obloženima s krožniki in skodelicami, in je s približkom očiščeno v obeh zrakih mežljasto izsejal:

«Era un buon amico, Giovanni. Nato je vdan razvelikel tolsti obraz, češ «Non c'è che farei», se rahlo poklonil majorju in z urnim okretom izginil skozi vrata.

15.

V lučnuzni sobi štirinadstropne vile je bilo tisto tvoj kakor po navadi vse do pičice pospravljen kakor sučan obisk. Parket se je žametno blešal, na trinošni orehovi mizici, pogrnjeni s čipkastim prtom, je dišal šopek razvelikel potonik, usa soka je izžarevala neko čisto svežino kakor živo mlado bitje. Skozi odprta okna in skozi dolgo, voljno gardino, spuščeno nad vhodom na balkon, je valovalo mlačno ozračje prvih aprilskih dni.

Mlad oficir je ležal vznak na odeji pospravljenih postelje.

Ležal je obleden, čepico je bil položil na stolič, noge so mu visle čez rob postelje, roke pa je držal podvite pod glavo. Od časa do časa si je z robcem otrpl pot z obraza, glasno izdihaval skozi napeta usta in za nekaj hipov zaprl oči. Očitno je bil obvesti, čim se vrne poročnik Morrison. Zanima me, ali je prišel na sled tistemu nepridipravu. Ali nam misliš tudi ti pobegniti?»

Kuhar Beppo se je zadovoljeval smehljaj, vesel zaradi majorjeve prijaznosti. Obstal je pred njim, z obema rokama obloženima s krožniki in skodelicami, in je s približkom očiščeno v obeh zrakih mežljasto izsejal:

«Era un buon amico, Giovanni. Nato je vdan razvelikel tolsti obraz, češ «Non c'è che farei», se rahlo poklonil majorju in z urnim okretom izginil skozi vrata.

16.

V lučnuzni sobi štirinadstropne vile je bilo tisto tvoj kakor po navadi vse do pičice pospravljen kakor sučan obisk. Parket se je žametno blešal, na trinošni orehovi mizici, pogrnjeni s čipkastim prtom, je dišal šopek razvelikel potonik, usa soka je izžarevala neko čisto svežino kakor živo mlado bitje. Skozi odprta okna in skozi dolgo, voljno gardino, spuščeno nad vhodom na balkon, je valovalo mlačno ozračje prvih aprilskih dni.

Mlad oficir je ležal vznak na odeji pospravljenih postelje.

Ležal je obleden, čepico je bil položil na stolič, noge so mu visle čez rob postelje, roke pa je držal podvite pod glavo. Od časa do časa si je z robcem otrpl pot z obraza, glasno izdihaval skozi napeta usta in za nekaj hipov zaprl oči. Očitno je bil obvesti, čim se vrne poročnik Morrison. Zanima me, ali je prišel na sled tistemu nepridipravu. Ali nam misliš tudi ti pobegniti?»

Kuhar Beppo se je zadovoljeval smehljaj, vesel zaradi majorjeve prijaznosti. Obstal je pred njim, z obema rokama obloženima s krožniki in skodelicami, in je s približkom očiščeno v obeh zrakih mežljasto izsejal:

«Era un buon amico, Giovanni. Nato je vdan razvelikel tolsti obraz, češ «Non c'è che farei», se rahlo poklonil majorju in z urnim okretom izginil skozi vrata.

17.

V lučnuzni sobi štirinadstropne vile je bilo tisto tvoj kakor po navadi vse do pičice pospravljen kakor sučan obisk. Parket se je žametno blešal, na trinošni orehovi mizici, pogrnjeni s čipkastim prtom, je dišal šopek razvelikel potonik, usa soka je izžarevala neko čisto svežino kakor živo mlado bitje. Skozi odprta okna in skozi dolgo, voljno gardino, spuščeno nad vhodom na balkon, je valovalo mlačno ozračje prvih aprilskih dni.

Mlad oficir je ležal vznak na odeji pospravljenih postelje.

Ležal je obleden, čepico je bil položil na stolič, noge so mu visle čez rob postelje, roke pa je držal podvite pod glavo. Od časa do časa si je z robcem otrpl pot z obraza, glasno izdihaval skozi napeta usta in za nekaj hipov zaprl oči. Očitno je bil obvesti, čim se vrne poročnik Morrison. Zanima me, ali je prišel na sled tistemu nepridipravu. Ali nam misliš tudi ti pobegniti?»

Kuhar Beppo se je zadovoljeval smehljaj, vesel zaradi majorjeve prijaznosti. Obstal je pred njim, z obema rokama obloženima s krožniki in skodelicami, in je s približkom očiščeno v obeh zrakih mežljasto izsejal:

«Era un buon amico, Giovanni. Nato je vdan razvelikel tolsti obraz, češ «Non c'è che farei», se rahlo poklonil majorju in z urnim okretom izginil skozi vrata.

18.

V lučnuzni sobi štirinadstropne vile je bilo tisto tvoj kakor po navadi vse do pičice pospravljen kakor sučan obisk. Parket se je žametno blešal, na trinošni orehovi mizici, pogrnjeni s čipkastim prtom, je dišal šopek razvelikel potonik, usa soka je izžarevala neko čisto svežino kakor živo mlado bitje. Skozi odprta okna in skozi dolgo, voljno gardino, spuščeno nad vhodom na balkon, je valovalo mlačno ozračje prvih aprilskih dni.

Mlad oficir je ležal vznak na odeji pospravljenih postelje.

Ležal je obleden, čepico je bil položil na stolič, noge so mu visle čez rob postelje, roke pa je držal podvite pod glavo. Od časa do časa si je z robcem otrpl pot z obraza, glasno izdihaval skozi napeta usta in za nekaj hipov zaprl oči. Očitno je bil obvesti, čim se vrne poročnik Morrison. Zanima me, ali je prišel na sled tistemu nepridipravu. Ali nam misliš tudi ti pobegniti?»

Kuhar Beppo se je zadovoljeval smehljaj, vesel zaradi majorjeve prijaznosti. Obstal je pred njim, z obema rokama obloženima s krožniki in skodelicami, in je s približkom očiščeno v obeh zrakih mežljasto izsejal:

«Era un buon amico, Giovanni. Nato je vdan razvelikel tolsti obraz, češ «Non c'è che farei», se rahlo poklonil majorju in z urnim okretom izginil skozi vrata.

19.

V lučnuzni sobi štirinadstropne vile je bilo tisto t

Politično poročilo Mihe Marinka na II. kongresu Komunistične partije Slovenije

Z USPEHI SOCIALISTIČNE GRADITVE DOKAZUJE FLRJ REVOLUCIONARNO DOSLEDNOST PROTI IMPERIALISTIČNI REAKCIJI

Na II. kongresu Komunistične partije Slovenije je politično poročilo CK podal tov. Miha Marinko, ki je poudaril, da bo delo kongresa temeljilo na izredno bogati snovi in analizi, ki jo vsebujejo poročila in referati V. kongresa KPJ.

Polem ko je omenil borbo, ki jo je vodila partija z mnogimi notranjimi slabostmi, z gruparstvom in frakcionizmom, z oportunističnim in elevim sektarizmom, s social-demokratizmom, ki je bil v Sloveniji še prav posebno močan in zakoreninjen, je poudaril, da so se partijske organizacije, v iskanju pravilne revolucionarne poti uspešale za vlogo avantgarde ne delavskega razreda, temveč vsega podjarmljenega slovenskega naroda.

Nato je tov. Marinko govoril o razvoju KP v Sloveniji in opozoril na nekatere specifičnosti, ki spremljajo porajanje partijske organizacije v Sloveniji.

Ob nastopu šestotajnarske diktature je delavski partijski kader govtovnarh in komunistični mladinski kader visoko dvignil zastavo revolucionarne akcije. Tudi v Sloveniji je bila partija edina, ki je kljub najbrutalnejšemu terorju pozvala ljudstvo na odpor proti šestotajnarski diktaturi.

Govoril je zatem, kako so se oportunisti takrat kmalu pasivizirali oziroma pobegnili v inozemstvo. Toda leta 1931. je partijska organizacija v Sloveniji znova zaživela. Tovariši Kardelj in Kidrič, ki sta pričela obnovljati partijsko organizacijo v Sloveniji, sta formirala leta 1932 prvi pokrajinski komitet KPJ za Slove-

njo. Od tega časa dalje se je partijska organizacija v Sloveniji razvijala brez sleherne nove prekinitve svojega celotnega dela.

Omenil je dalje škodljiv vpliv Gorkičevega vodstva in poudaril, da je težave s tem v zvezi olajšal šele prihod tovariša Tita leta 1934, ki se je bil pred kratkim vrnil z večletne robije. Na pokrajinski konferenci partijske organizacije v Sloveniji, ki jo je leta 1934 organiziral tov. Tito s tedanjim pokrajinskim komitejem, se je razčistila vrsta prečnih političnih vprašanj in problemov množičnega dela partijske organizacije v Sloveniji. Prvi politični množični uspeh velikega formata, ki ga je partijska organizacija dosegla v Sloveniji na osnovi sklepov omenjene konference, je bil polet množične akcije ob priliki Jeftičevih volitev.

Nato je omenil razdiralno delo Gorkičevega inozemskega vodstva in Koširjevo likvidatorsko akcijo. Leta 1936 ja se je iz inozemstva vrnil tov. Kardelj, ki je organiziral ustanovni kongres KPJ, ki se je vršil 18. aprila 1937. Glavni pomen ustanovnega kongresa je v njegovi liniji. Ta je izražena v Manifestu, katerega avtor je tov. Kardelj. Omeniti je treba tudi razpravo tov. Kardeja-Speransa: »Razvoj slovenskega naroda vprašanja«. V tej razpravi je v pogojih cenzure kratkega režima tov. Kardelj apli-

ciral leninsko-stalinske teze o nacionalnem vprašanju na našo konkretno slovensko stvarnost.

Ustanovitev nacionalne Kompartije je prvič — omogočila proletarski partiji, da se je približala tistim narodno zatiranim množicam, ki so se imele predsojke do nje, ker se še niso osvobodile vpliva reakcionarne buržoazne propagande proti komunistom;

drugič — olajšala iztrgati te množice, ki so nacionalno zatiranje najhuje čutili, izpod vpliva reakcionarnih strank, olajšala razkrinkovanje laži — kmečkih voditeljev in drugih oportunističnih malomeščanskih političnih stremuhov;

tretjič — olajšala je partiji, da je ustvarjala take oblike po svojem bistvu ljudskofrontovske politične organizacije, ki je bila pri dani socialni strukturi, pri danih političnih elementih malomeščanskih struj in strank najbolj sprejemljiva.

Zaradi tega posamezne nacionalne partijske organizacije niso bile vezane na neke vsedrjavne šablone frontovske politične organizacije, ki bi sicer brez dvoma ovirale priprave raznih malomeščanskih separatističnih nastojenih grup in stranic, ki so pa potem z okrepitvijo gibanja izgubljale predsojke in laže — iskreno ali ne — pristajale na ljudskofrontovsko sodelovanje v vsedrjavnem obsegu.

Na osnovi te politične linije, kakršna je podana v Manifestu ustanovnega kongresa, ki ob prikazovanju ogroženosti sloven-

skega naroda na križpotju fašističnih imperialističnih aspiracij in razkrinkavanja petokolonske politike vladajoče domače reakcije — poziva na združitve vseh sil, ki jim je res pri srcu usoda slovenskega naroda, so bili v kratkem doseženi novi vidni uspehi.

»Reakcionarna buržoazija je bila nesposobna, da ohrani Jugoslavijo pred fašističnim napadom in zaslužnjem. Njena oblast je Jugoslavijo pahnila v roke fašističnim okupatorjem, sramotno je kapitulirala pred njimi, izdala je jugoslovansko državo in jugoslovanske narode.

Ljudsko demokratično gibanje, ki ga je organizirala KPJ, je strmoglavilo vlado Cvetković-Maček in preprečilo pristop Jugoslavije k bloku fašističnih držav. Toda Simovićeva vlada, ki je zamenjala izdajalsko vladno Cvetković-Maček, ni bila vladna dejanska obramba pred fašističnimi napadali. Ona je samo še praktično dokazala nesposobnost stare Jugoslavije, da vzdrži pred fašističnim napadom, pobegnila je v inozemstvo in prepustila narode Jugoslavije njihovim usodi. Komunistična partija je zadnje tedne stare Jugoslavije razvila nov val narodnoobrambenega poleta ljudskih množic in se ponovno izkazala kot edina sila resnične narodne obrambe.

Partija je v teh dneh pridobila nove simpatije med najširšimi plastmi slovenskega naroda. Njena tedanja linija in njen tedanji nastop sta pripomogla, da v času okupacije izvede svojo zgodovinsko nalogo.

jem, da mi s svojimi silami in svojim vplivom prodiramo vedno globlje v sovražno ozemlje, da vršimo politični vpliv, da razbijamo sovražnikove enice na pragu njihove lastne hiše... Mi se torej lahko obdržimo samo tedaj, če bomo povsod, po vsej Sloveniji.

Ko je govoril o razmahu osvobodilne borbe na vse etnično slovensko ozemlje, je tov. Marinko nadaljeval:

»Ko se je fašizem spomlad 1943. znašel v splošni defenzivi, se je odprla peta razvojna doba OF, doba vsesplošnega poleta osvobodilnega gibanja. Polet na Primorskem, Gorenjskem in Stajerskem se je zill v eno z novim poletom v »Ljubljanski provinci«, ki se je pričel razvijati ob močnem razkroju belogardiističnih vrst.

Primorske brigade so izvršile prehod preko Soče, da bi na najzadnejših delih Slovenije v Benški Sloveniji in Reziji očistile slovensko zemljo italijanskega okupatorja ter prenesele tja plamenice upora.

»Ob kapitulaciji Italije je bilo razoroženih v Sloveniji 6. italijanskih divizij. Po tridih bojih je naša vojska likvidirala vse belogardiistične in plavogardiistične postojanke, kakor Begunje, Turjak, Grčarice itd.

Med osvoboditvijo Ljubljanske pokrajine so vrste narodnoosvobodilne vojske slovenskega naroda ogromno narasle, kar je imelo za posledico ustanovitev XVIII. divizije in vrste brigad ter odredov.

Se veličastnejši kot v Ljubljanski pokrajini so bili dnevi po kapitulaciji na Primorskem. Celokupno prebivalstvo — moški in ženske, staro in mlado — je začelo golih rok razoroževati do stotostot glav močno italijansko vojsko in jo uspešno največji del tudi razorožiti. Čez noč je nastala na Primorskem vseljudska vsta-

litika antifašističnega internacionalizma partije. Pokazale so se posledice velike pomoči, ki jo je partija dajala antifašističnemu gibanju med italijanskimi delavci in furlanskimi kmeti. »Rezultat teh naprov partije je bil, da so slovenske ljudske množice z velikim navdušenjem pozdravile italijanske partizane na svojih tleh, da so v mešano naseljenih mestih in predelih ustvarjale tesno sodelovanje v borbeni frontovski organizaciji SIAU.

Tov. Marinko je govoril v nadaljevanju svojega referata o velikih ofenzivnih akcijah enot NOV in PO v Sloveniji ter o pozikih Nemcev, da bi zasedli osvobodeno ozemlje, kar pa so enote VII. korpusa v junskih bojih preprečile.

Nadalje je tov. Marinko govoril o zaključnih vojaških operacijah na Slovenskem, ki so imele namen, da bi po propadu kombiniranih združenih reakcij z Nedičem v Srbiji in Mačkom na Hrvaškem hotele vsaj Slovenijo odtrgati od komunistične Jugoslavije ter jo kot vmesni člen pridržati bodoči srednje evropski katoliški tamponski državi.

Sredi marca 1945 pa se je skoncentriral nov val sovražne ofenzive na Primorskem in Gorenjskem proti IX. korpusu. To je bila ena natežjih ofenziv na Primorskem.

Po končani ofenzivi je slovenska NOV sodelovala skupno z JA, dokončno osvobodila vse slovensko etnično ozemlje s Trstom, Gorico, Istro, Koroško in Celovcem ter ogromno doprinesla, da je JA okolišla in zajela na področju Slovenije do 200.000 sovražnih vojakov, s tem pa tudi preprečila načrte svetovne reakcije v Sloveniji.

To so zgodovinska dejstva, ki jih nihče ne more zanikati. Da je vojno na osnovu za trditve, da Slovenija ne bi bila danes v sklopu nove Jugoslavije, če ne bi v lastnih silah NOV Jugoslavije preprečili teh zahrbtnih nakan imperialistov. Izkušnje, ki jih imamo danes z imperialisti, jasno govorijo, da Slovenija ne bi bila svobodna, ne bi tvorila sestavni

DELOVNO PREDSEDSTVO KONGRESA

del Jugoslavije, če ne bi naše divizije in korpusi JA vztrajali do poslednjega v boju proti nemškemu okupatorju, proti nedičevcem, mihalovičevcem, vsem tolpam belo in plavogardistov, če ne bi IV. armija prehitela zapadnih zavojnikov, če se ne bi srečala z njimi na Soči in Furlaniji. To trditve lahko podkrepim, cela vrsta drugih dejstev. Brezobzirnost odkrite vojne grožnje, s katero so nas prisilili, da smo umaknili našo vojsko iz Trsta, vsa trdovratnost, s katero so na mirovnih pogajanjih odrekli naše upravičene zahteve po priključitvi slovenskega ozemlja k novi Jugoslaviji, jasno govori, da bi bili jalovi vsi napori za zeleno mizo, če bi Anglosameričani zasedli Slovenijo.

Ponavljam, navajanje teh momentov ni v nikaki zvezi z očitki kritikov, da omalovažujemo odločilno vlogo Sovjetske zveze tako v vojni, kakor tudi po vojni. Samo sovražnik Sovjetske zveze bi mogel kaj takega storiti. Mi pa tudi sprito takih očitkov nimamo pravice ne pred svojim ljudstvom, ne pred zgodovino zamočati takega dejstva.

Mi smo z dejanji dokazovali, da Slovenija ne bi bila danes v sklopu nove Jugoslavije, če ne bi v lastnih silah NOV Jugoslavije preprečili teh zahrbtnih nakan imperialistov. Izkušnje, ki jih imamo danes z imperialisti, jasno govorijo, da Slovenija ne bi bila svobodna, ne bi tvorila sestavni

zato, ker smo nauč Leninu in Stalina ustvarjali na našem terenu.

V nadaljevanju svojega poročila je tovariš Marinko prikazal, kako težke naloge je morala partija izvršiti po dokončni osvoboditvi.

Tovariš Marinko je v ilustracijo razlike med predvojnimi in današnjim stanjem Slovenije navez del podatke:

Po prvem povojnem vzponu do leta 1929, ko je slovenska buržoazija izkoristila ugoden položaj razmeroma višje industrijske razvitenosti Slovenije nasproti ostalim delom države, vidimo obratno po letu 1929, upadanje slovenske industrije, ki se tudi po depresiji v letu 1933, ni mogla več dvigniti v leto 1929. Tako vidimo, da pa da število delavstva v proizvodnji premoga že od leta 1926, in sicer v letu 1930, na 90%, v letu 1933, na 60%, v letu 1938, se dvigne le na 64%. Število delavstva v ostalem rudarstvu pada nasproti letu 1926, na 75% v letu 1930, in na 48% v letu 1933, in se leta 1938, dvigne le na 70%.

Kljub temu da je odšlo v letih 1937, 1938, 1939, letno povprečno 10.000 ljudi v tujno iskat delo, je bilo takrat približno šestdeset do sto tisoč brezposelnih delavcev in kmečkih polproletarcev. Po drugi strani pa je od celotne akumulacije, ki je znašala osem do deset milijard povojne vrednosti, šlo za investicije v Sloveniji le 1,7 milijarde, ostalo pa za osebno potrošnjo kapitalistov.

Osvobodilna fronta - vseljudsko osvobodilno gibanje pod vodstvom komunistične partije

Tov. Miha Marinko je nato pokazal delo in priprave partije takoj po zlomu Jugoslavije za ustanovitev Osvobodilne fronte. Svojo pobudo za ustanovitev OF je partija izvajala v dveh smereh. Na samem terenu je organizirala OF neposredno iz ljudskih množic kot enotno vseljudsko osvobodilno gibanje. V terenskih organizacijah OF je ob začetnem nastajanju ni vladalo načelo partije. Obenem pa je partija pozvala vse patriotske skupine, ki se niso omejevale z izdajstvom, k sodelovanju v Osvobodilni fronti.

»Mišljenje je, nadaljeval, so izrazito koalicijskem značaju Osvobodilne fronte ob njenem nastanku in v njenem razvoju je napačno mišljenje. Osvobodilna fronta se že od svojem nastanku odkljuje kot enotno vseljudski odpor proti okupatorju, kot enotno vseljudsko gibanje za osvoboditev in združitve slovenskega naroda za izgon in uničenje okupatorja, za vzpostavitev nove Jugoslavije na temelju nacionalne enakopravnosti in ljudske demokracije. V Osvobodilni fronti je od vsega začetka motor in vodilna sila — naša partija. Sodelovanje različnih skupin v Osvobodilni fronti predstavlja samo zunanji element koalicije, ki ne omejuje vodilne vloge naše partije, temveč pravi nasprotno temelji na njeni vodilni vlogi, ki ne preprečuje procesa vse tesnejše enotnosti ljudskih množic slovenskega naroda, temveč prav nasprotno tak proces pospešuje.

»Ustanovni sestanek Osvobodilne fronte ni potekal v duhu kakršnega koli razpravljanja o pariteti, o delitvi vlog med posameznimi skupinami in podobno. Nasprotno, vodilna vloga komunistične partije je bila priznana brez sleherne diskusije. Na ustanovnem sestanku so bile dalje z vsro resnostjo sprejete teze, ki jih je predložil Centralni komite Komunistične partije Slovenije. Te teze pa so bile naslednje:

Prvič, da je stara Jugoslavija propadla in da je bil slovenski narod pahnjen v najhuše suženstvo, kar jih pozna njegova zgodovina, zaradi nacionalnega izdajstva vladajočih eksploatatorskih razredov, to izdajstvo pa ima izrazito razredne vzroke, da izvira iz strahu pred lastnim ljudstvom in iz razrednega odpora proti sodelovanju s Sovjetsko zvezo kot socialistično državo.

Drugič, da sedaj nastopa čas za ureditve Cankarjevega izreka »Na tvojih plečih — delavca proletarstva sloni usoda slovenskega naroda — naroda proletarcev, se pravi, da se je buržoazija izkazala za nesposobno, da bi še dalje upravljalna z nacionalno usodo slovenskega naroda in da je borba za njegovo svobodo in bodočnost izrazito prešla v roke delovnega ljudstva Slovenije z delavskim razredom na čelu kot najprogresivnejšim družbenim razredom.

Tretjič, da si slovenski narod in

drugi zaslužnjaki narodi Jugoslavije ne morejo obetati resnične pomoči od tako imenovane zahodne demokracije, čeprav se ta trenutno bojuje s Hitlerjem, temveč da si lahko obetajo resnično osvoboditev samo od lastne borbe in najtesnejšega sodelovanja s Sovjetsko zvezo.

Nato je govoril tovariš Marinko o strategiji in taktiki naše partije ob zlomu stare Jugoslavije.

Na osnovi marksistično-leninistične analize konkretnih okoliščin, ki so odredale oblike osvobodilnega boja, se je partija zavedala, da sodelovanje različnih skupin v Osvobodilni fronti olajšuje širokim ljudskim plastem slovenskega naroda prehajati na pozicije dosledne in enotne osvobodilne borbe, hkrati s tem pa na pozicije ljudske revolucije, spočete v nedrhi osvobodilne vojne naših narodov.

Na takih spoznanjih je temeljila taktika naše partije 1941. leta in kasneje.

Osvobodilna fronta kot vseljudsko gibanje za osvoboditev našega naroda izpod jarma fašističnih okupatorjev proti nacionalnemu izdajstvu reakcionarne buržoazije je potekem postala posredna naša ljudske revolucije, ki ne omejuje vodilne vloge naše partije, temveč pravi nasprotno temelji na njeni vodilni vlogi, ki ne preprečuje procesa vse tesnejše enotnosti ljudskih množic slovenskega naroda, temveč prav nasprotno tak proces pospešuje.

Nato je pokazal na začetno počasnost razvoja obojene borbe v Sloveniji, kar je septembra 1941 kritiziral CK KPJ in tovariš Tito. Po tej kritiki je tudi v Sloveniji sledila poostrena obojena borba. Nekateri naših današnjih kritikov ne le, da niso tisti časi v svoji deželi kritizirali počasnost obojene borbe, temveč so si izmišljali razne izgovore o objektivnih težavah.

Pokazalo se je, da so bili uspehi tudi tam, kjer so bile težje objektivne okoliščine. In te so v Sloveniji bile brez dvoma težje kakor v marsikateri deželi teh kritikov, ki se imajo za današnjo možnost razvoja ljudske demokracije zahvaliti samo zmagovitemu pohodu Rdeče armade. Prednosti pred drugimi so bile samo v tem, da smo imeli sposobno in pripravljeno partijo, ki je bila sposobna izvrševati navodila Titovega vodstva. Samo subektivnemu faktorju — partiji imamo pripisati, da se je borba razpolamela.

Tovariš Marinko je nato govoril o eni izmed posebnosti osvobodilne borbe v Sloveniji, ki je bila v tem, da je partiji uspelo one-mogočiti Mihalovičev gibanje tako imenovane »redne jugoslovanske vojske«. Agentom Mihaloviča v Sloveniji ni preostajalo nič drugega, kakor da so se odkritno udinjali okupatorju. Tudi

klerofašistična reakcija je šele po veliki italijanski ofenzivi, v kateri je sodelovalo šestdeset tisoč Italijanov in dvajset tisoč Nemcev, uspešno postaviti svoje vojaške formacije v službi okupatorja.

Potem je navedel tovariš Miha Marinko nekaj podatkov o obsegu borbe v prvem obdobju in dejal:

»Partija je imela prve zarodke edinic iz komunistov v ilegalnosti pripravljene že pred 22. junijem. Na sam dan napada Hitlerjeve Nemčije na SZ izda CK KPJ poziv na obojeno borbo in osnuje glavno poveljstvo slovenskih partizanskih čet. Začne se mobilizacija, predvsem delavcev komunistov in simpatizerjev. Snujejo se čete na Krimu, Lipoglavu, Rašiki, Radomeljski, Kamniški četi, pri Celju, v revirjih, na Pohorju, Lackova četa v Slovenskih gorah. Aktivizirajo se vse obojene skupine, ki so že prej nastajale okoli Tržiča, Dobrave in Kropi, pri Kamniku, Skofiji Loki, Radovljici, na Močaklju, Jelovci, Pokljuki, Mokronogu, Krškem, Trebnjem pri Novem mestu, v Beli Krajini in tu in tam v Prekmurju. Po navodilih CK in glavnega poveljstva se snujejo operativna vodstva za Stajersko, Gorenjsko in »Ljubljansko pokrajino«.

Tovariš Marinko je v nadaljevanju govoril o razvoju borbe na Primorskem in Koroškem v tej dobi in dejal, da je CK KPJ že maja meseca 1941 sklenil, da mora vps razširiti svoje delovanje na vsa slovenska ozemlja preko starih državnih meja. Poudaril je navdušenje, s katerim so primorski Slovenci sprejeli prve tovariše, ki jih je poslala KPS in ki so prvi prinesli glas o pripravah in razvoju obojene borbe v Sloveniji in v vsej Jugoslaviji. V septembru 1941 so se začele zbirati na Primorskem prve partizanske skupine na področju Pivka, nad Cerknem, na Bovškem itd. Poudaril je herojske borbe Ljubljane in brezplodne napore okupatorja, da bi to borbo preprečil, ter podprl vlogo delavskega razreda v narodnoosvobodilni vojni Slovenije.

Število partizanskih akcij v Ljubljanski pokrajini se je tako povečalo in neuspehi italijanske vojske so bili že tako veliki, da so bili Italijani prisiljeni 19. januarja 1932 proglasiti »Ljubljansko pokrajino« za operativno cono. Obenem z aktivnostjo partizanskih enot na Notranjskem in Dolenjskem pa je tudi samo mesto Ljubljana postalo za Italijane pravo bojšče.

Zatem je govoril tovariš Marinko o brezuspešni italijanski ofenzivi na partizanske enote in je nadaljeval:

»Dočim so bile v letu 1941, se postavljene slovenske partizanske enote v pretežni večini iz partijecev in SKOJ-čevcev, vstopajo spomlad 1. 1942. v partizanske enote široke ljudske množice.

Prva polovica leta poteka v znaku ogromnega poleta narodnoosvobodilne borbe v Sloveniji. Čeprav so si okupatorji Slovenijo med seboj razdelili, čeprav so te dele Slovenije obdali z visokimi boječimi in zaminiranimi žičnimi ovirami, vendar gibanja niso oslabil. Se več. Sprižilo je obojeno borbo slovenskega naroda tudi na Primorskem in na Koroškem, ki se je v nadaljnjih letih narodnoosvobodilne borbe široko razmahnila ter zajela vse Slovenice in se v njej primorski in koroški Slovenci s potoki krvi dokazali, da se hočejo združiti z ostalimi Slovenci v FLRJ.

Nadalje omenja pismo, ki ga je pisal tovariš Kardelj v januarju 1943, tovarišu Titu, v katerem kritizira Arso Jovanovića, ki je hotel vršiti koncentracijo partizanske vojske »po bosanskem zgledu«, ker ni videl specifičnih pogojev v Sloveniji. Nasprotno stališče gen. Arse Jovanovića postavljata tov. Kardelj: »Naša naloga je — kot jo jaz pojmu-

TOV. MARINKO CITA POLITIČNO POROČILO

Osvobodilna borba na Primorskem in Koroškem

ja, čez noč je nastala armada 30 do 40.000 borcev, ki je v nekaj dneh osvobodila Slovensko Primorje raz Trsta, Gorice, Tržiča in glavnih prometnih poti. Delavstvo v Trstu in Tržiču je začelo po ulicah napadati Nemce ter množično vstopati v NOV.

OF je ob kapitulaciji Italije takoj pristopila k organiziranju ljudske oblasti. 15. septembra 1943, je bila postavljena upravna komisija. Ze pred tem pa je v Slovenskem Primorju prevzel javno upravo narodnoosvobodilni svet, ki je bil neposredno odgovoren IOOF. Izvršene so takoj vse priprave za volitve odposlancev za kočevski zbor, prvi ljudski parlament slovenskega naroda, prvi v njegovi zgodovini. Ta zbor svobodno izvoljenih odposlancev in zastopnikov je bil od 1. do 3. oktobra 1943. Sklepe tega zbora so Osvobodilno fronto kot vseljudsko politično organizacijo in oblast dokončno konsolidirali.

Razglasitev o priključitvi Primorske, ki jo je odločil kočevski zbor in potrdil AVNOJ, je le še bolj razplamtel osvobodilni boj primorskega ljudstva, ki se je po padcu Mussolinija, zlasti pa po kapitulaciji Italije, razvil v splošno ljudsko vstajo.

V nadaljevanju svojega referata je do takratni specifičnosti narodnoosvobodilnega gibanja na Primorskem in delu CK KPS pri ustvarjanju OF na Primorskem, kjer je patriotizem od stare Jugoslavije brez rezerve skrival v sebi tudi velike nevarnosti in kjer je prišla najjasneje do izraza po-

Nagla industrializacija Slovenije

Proizvodnja slovenske industrije in rudarstva se je po osvoboditvi dvignila nasproti letu 1939, na 109% v letu 1946, na 144% v letu 1947, in bo v letu 1948, preseglja 170%. Število zaposlenih v industriji in rudarstvu se je od 73.000 v letu 1939, dvignilo na 80.000 v letu 1946, na 107.000 v letu 1947, in na 121.000 v prvi polovici leta 1948. Celotno število zaposlenih v Sloveniji se je povečalo za 60.000 do 70.000, s čimer je bila brezposelnost v Sloveniji likvidirana enkrat za vselej.

Akumulacija se je dvignila od 100% v letu 1946, na 110% v letu 1947, in na 129% v letu 1948.

Ti podatki dovolj močno govorijo o ogromni prednosti socialističnega gospodarstva in o tem, da se po petletnem planu Slovenija z naglini koraki nadalje industrializira.

»Za Komunistično partijo Slovenije je zlasti važno, da je budna v čuvanju enotnosti narodov Jugoslavije. Zlasti je to važno za tegadej, ker je slovenski narod zaradi specifičnosti svoje geografske lege, svojega jezika, zapadne kulture nasledstva, ki se izražajo v njegovi mentaliteti, ter zaradi svoje relativno višje gospodarske razvitenosti posebno izpostavljen izkušnjam separatistične sovražnikove aktivnosti. Sovražnik je v tem verziran iz dobe stare Jugoslavije. Izkušnje narodnega zatiranja so v ljudskih množicah posebno žive. Sovražnik, ki je bil prej opornik zatiralcev, si danes nadeva krinko zaščitnika slovenskih narodnih interesov in skuša z najrazličnejšimi namigavanji zbuhati negotovost, čes da so interesi slovenskega naroda v današnji jugoslovanski skupnosti oskudovani. Pri vseh današnjih gospodarskih težavah mi je najbolj priljubljena teza o gospodarski zapostavljenosti Slovenije.

Druga notranja nevarnost za tempo našega socialističnega razvoja se skriva v nedrhi delavskega razreda samlega — to je sindikalistična socialdemokratska tradicija. Iz uvodoma podanega predvojne razvoja naše partije se vidi, da so te tradicije zlasti v Sloveniji močne. Vloga sindikatov v današnji stvarnosti ljudske oblasti, v kateri je delavski razred hegemon, še danes ni jasna mnogim delavcem, vzgojenim v predvojni oportunistični socialdemokratski šoli. Njihov vpliv tega podzavestno tudi na druge delavce, ki te tradicije nimajo. Ta vpliv se odraža v nerazumevanju vloge delavca v proizvodnji, vloge sindikata kot množične

organizacije vladajočega in vodilnega delavskega razreda.

Govorec o težkočah partije v zvezi z razredno borbo na vasi je tovariš Marinko dejal:

»Posebno vlogo igra pri tem reakcionarna duhovščina, ki v vsakem našem razvoju vidi, da se ji majajo zadnje pozicije za nadoblast. Nesistematično in nedosledno izvajanje gospodarske politike ljudske oblasti seveda samo lajša delo tem sovražnim elementom na vasi, daje jim možnost, da špekulantski elementi izkoriščajo naše prehranbene težave. V špekulantstvu in izkoriščanju imamo političnega nasprotnika ljudske oblasti. Špekulanti in izkoriščevalci morajo priti v nasprotje z našo ljudsko oblastjo, tu ni več govora o patriotizmu in ne morejo nam očitati, da smo se izneverili ciljem narodne osvoboditve. In ta politični nasprotnik, predstavnik razrednega sovražnika na področju socialistične preobrazbe vasi je klerikalizem.

V zvezi s tem, ker so kmečke množice zaradi svoje religioznosti pod močnim vplivom svojih klerikalnih voditeljev in reakcionarne duhovščine, ki to religioznost izkorišča v svoje protiljudske namene za ohranitev svojih razrednih izkoriščevalskih pozicij na vasi, je potrebno, da vsi člani partije pravilno razlikujejo svobodo verskega prepričanja od politične aktivnosti klerikalizma.

Govorec o današnjih najbolj prečih gospodarskih nalogah je tovariš Marinko naglasil, da so se sprito osredotočenja vseh sil na krepitve državnega socialističnega sektorja industrije znamenarili nekateri drugi sektorji, kar lahko postane usodno, če se zapomnimo, da je najbolj priljubljena teza o gospodarski zapostavljenosti Slovenije.

Tovariš Marinko je nato navedel najvažnejše naloge za dvig poljedelske proizvodnje, in to: združevanje malih proizvajalcev na zadržno pridelovanje, pomagati jim s splošno krepitvijo za družne lastnine proizvodnih sredstev, dati jim vso upravno, organizatorično, gospodarsko pomoč, pomoč pri iskanju kreditov, navajljanju semen, pljemenske živine, gnojila, pri iskanju in dobejanju zemlje.

Govorec o zunanjih političnih važnosti uspehov, ki jih dosegamo pri graditvi socializma, je tovariš Marinko dejal:

»Zavedati se moramo, da smo na meji kapitalističnega sveta, da

smo po eni strani najbolj izpostavljeni vplivom imperialistične reakcije, po drugi strani pa naš uspehi, ki jih dosegamo kljub naporom reakcije, da nas na tem polju zatre, pomenijo ogromno pomoč tudi osvobodilnemu gibanju Slovencev, ki so ostali onstran krivičnih mej. Z našimi uspehi na področju socialistične graditve dokazujemo svetu našo revolucionarno doslednost proti imperialistični reakciji. Z našo borbo in uspehi na področju gradnje socializma bomo najuspešneje tolkli imperialistično reakcijo na naših mejah, dajali bomo vzpodbudo osvobodilnemu gibanju in paralizirali strahno zablodo naših »kritikov« Informbroja, ki gre na roko izključno samo imperialistični reakciji.

Po osvoboditvi je naš interes ohranjanje in nadaljnje razvijanje pridobitve naše revolucije, naš petletni plan in vsi naši napori za graditve socializma zahtevajo ohranitev miru, boj proti neilem-cem, vojne, razkrinkavanje in paraliziranje vseh sovražnih izkusov kritni naše pridobitve, ovirati naš razvoj. Pa ne samo to, politika naše partije proti imperializmu, jačanje socialistične in mednarodne demokratične fronte se odraža v dejstvih tudi na vseh mednarodnih porpiščih. Naše zvestobe taboru socializma s Sovjetsko zvezo na čelu ne more zabrisati in omajati nikako toleovanje. Dočim pa imamo za našimi mejami zlasti na severni in zapadni, za vse svet očine do-kaze, kako sramotljiva gonja, ki jo izjavlja resolucija Informbroja, služi samo imperialistični reakciji, služi razbijanju demokracije in osvobodilnega gibanja.

Kakor koli nam očita narodno-socializem in izdajo mednarodne socialistične fronte, je resolucija Informbroja stvarno razbohotila oportunistem in šovinistom partijah in se v sosednih partijskih šerih ni bilo izbriležev. Skrita im-perialistična agencija je s to go-vno dobila krinko za svoj javni nastop. To, kar počenajo razni Vidljaji z imenu marksizma-leninizma, more pri poštenih revolucionarjih izzvati samo osorčenje.

Tovariš Marinko je po tem naglasil, da je resolucija Informbroja postavila našo partijo pred eno najtežjih preizkušnji prav zaradi tega, ker je doživela napad od strani, od koder ga je naj-pamnej pričakovala. Toda naša partija se v tej preizkušnji krepi, utrjuje in teoretično usposablja, kar daje še večjo vzpodbudo ne-nemu ustvarjalnemu elanu.